

Centrum im. Ludwika Zamenhofs



Współrzędne: Szerokość - 53.133709, Długość - 23.169587

Białystok ul. Warszawska 15

Budynek ten jak wiele innych w Białymstoku na przestrzeni lat zmieniał swoje przeznaczenie wielokrotnie. Proponowałbym zwrócić szczególną uwagę na ten wydawałoby się zwykły budynek, który był świadkiem ciekawych historii.

Rys historyczny

Powstał on przed 1896rokiem. W 1910 cała parcela, rozciągająca się aż do ulicy Ogrodowej należała do Markusa Gordona, Mordko Arkina, Litmana Halperna, Elji Zillberblata i spadkobierców Jankiela Barasza.

Na placu tym stało 5 budynków. W jednym z nich, który zachował się do naszych czasów, miał swoją siedzibę oddział Ryskiego Komercyjnego Banku.

W sierpniu 1920 roku w opuszczonym budynku zainstalował się Tymczasowy Komitet Rewolucyjnej Polski- agenda bolszewickiej władzy. Na jej czele stanął Julian Marchlewski. Oprócz niego w TKRP zasiadali Feliks Dzierżyński, Feliks Kon, Edward Próchniak i Józef Unszlicht. Działalność Komitetu miała doprowadzić do powstania Polskiej Socjalistycznej Republiki Rad. Na szczęście "Cud nad wisłą" zakończył ten złowrogi w historii miasta epizod. Niestety dzień przed opuszczeniem Białegostoku bolszewicy zamordowali 16 więźniów białostockiego aresztu (miejsce zbrodni upamiętnia pomnik przy ulicy Gen. S. Maczka).

W 1922 roku w budynku miał swoją siedzibę oddział ludzkiego Polskiego Akcyjnego Banku Komercyjnego.

W 1926 roku założone zostało tu gimnazjum humanistyczne i szkoła powszechna. W 1933 roku z inicjatywy Związku Pracy Obywatelskiej Kobiet, w głębi posesji powstał pierwszy w Białymstoku Ogród Jordanowski. W 1938 roku w jednym z pomieszczeń szkoły funkcjonowało biuro werbunkowe.

Po 1944 roku budynek - jako mienie opuszczone- przejęty został przez skarbu państwa. Od tej pory mieściły się w nim placówki służby zdrowia. Przez ostatnie lata (do 2010r) budynek stał opuszczony i niszczał.

Obecnie

Centrum im. Ludwika Zamenhofa

W 2010r w tempie niemal błyskawicznym powstało tu Centrum im. Ludwika Zamenhofa. Oddanie do użytku tego obiektu wiązało się z 94. Światowym Kongresem Esperanto w Białymstoku i jednocześnie 150 rocznicą urodzin twórcy języka esperanto. Należą się tutaj pochwały dla twórców tej placówki za konsekwentne i szybkie działanie. Co prawda zmienił się nieco wygląd górnej partii budynku, ale przy licznych przykładach postępowania z innymi obiektami zabytkowymi Białegostoku, los powyższego obiektu można uznać za pomyślny.

Informacje do części historycznej opisu zaczerpnięte z książki "Białystok Przewodnik historyczny" Andrzeja Lechowskiego

Bogaty program działalności i misji tej jedynej i wyjątkowej placówki w Polsce na stronie [Centrum im. Ludwika Zamenhofa](#)